Gazdasági alapfogalmak

Reálbér

Ha az életszínvonalról esik szó, leggyakrabban a reálbér alakulását vizsgálják. *A reálbér valóban egyik fő mutatója az életszínvonal alakulásának,* ha nem is tükrözi azt teljesen.

A reálbér lényegének a vizsgálatánál induljunk ki a munkások és alkalmazottak rendszeres pénzjövedelméből: a munkabérből. Ezt a közgazdaságtan névleges (nominal) bérnek nevezi. Miért „névleges" ez a bér? Hogy ezt megértsük, vissza kell térnünk egy kicsit a nemzeti jövedelem elosztásához. A nemzeti jövedelemnek kb. *háromnegyed része a fogyasztási alap s ennek egy része, az egyéni fogyasztási alap.* Ez azokat a termékeket tartalmazza, melyeket a lakosság elhasznál, elfogyaszt mint személyes jövedelmet. Hogyan osztják el ezeket a termékeket? A szocializmus elvének megfelelően, kinek-kinek, elvégzett munkája alapján. De ez az elosztás nem is olyan egyszerű, hiszen van aki inkább élelmiszerekből kíván többet, mások a ruházkodást részesítik előnyben, s még ezen túl is nagy egyéni különbségek vannak abban, hogy ki mit „igényel" elvégzett munkája arányában a nemzeti jövedelem egyéni fogyasztási alapjából.

Országos átlagban — a tapasztalatok alapján — nagyjából persze kiszámítható, hogy ez az alap a különböző fogyasztási cikkekből mennyit tartalmaz. De a személyenkénti elosztás csakis a bér — az elvégzett munka által meghatározott nagyságú pénzösszeg — segítségével lehetséges úgy, hogy mindenki maga válassza ki és vásárolja meg azt, amit szükségesnek ítél. A termékek elosztása tehát a bér és az áruforgalom közbejöttével történik. De ez azt is jelenti, hogy az elosztásra nemcsak a bérek, hanem az árak is hatással vannak. Ha pl. valakinek nő a bére, de közben ugyanannyival nőnek az árak is, nem tud több terméket vásárolni mint korábban. Viszont *ha a bérösszeg ugyanakkora marad, de az árak csökkennek, a névlegesen változatlan bér a valóságban több terméket képvisel,* tehát értéke nőtt. A névleges bért és a reálbért azért kell megkülönböztetnünk, mert mozgásuk, változásuk nem feltétlenül azonos.

A névleges bér számbavétele és átlagának kiszámítása viszonylag egyszerű feladat, a reálbéré nehezebb. Először meg kell állapítani, hogy egy korábbi időponthoz képest hogyan változott százalékban kifejezve átlagosan a névleges bér (az így kapott mutatót nevezik nominálbérindexnek). Másodszor: ugyanezen idő alatt hogyan változott százalékosan az átlagos árszínvonal (ennek mutatója az árindex). Végül *a bérindexet el kell osztani az árindexxel és a kapott szám már a bérekért kapható árutömeg változását,* vagyis a reálbér alakulását mutatja.

A reálbér két tényezőjét azért is külön kell vizsgálnunk, mert *az árak csökkenése a társadalom minden rétegének jövedelmét növeli,* míg a névleges bérek emelése csak a bérből és fizetésből élők körében hat és pl. a parasztságot számottevően nem érinti. Az államvezetés tehát ezeknek az eltérő hatású eszközöknek a segítségével az adott helyzet követelményeinek megfelelően szabályozhatja a lakosság különböző rétegei jövedelmének alakulását.

Hazánkban *1964-ben 70 %-kal volt magasabb a bérből és fizetésből élők reálbére, mint 1949-ben. Ez a* szám is jól mutatja azt a nagy utat, amelyet az életkörülmények javulásában a felszabadulás óta megtettünk.

B. Gy.

Debreceni amatőr filmesek Szegeden

Tegnap, csütörtökön délután a Szegedi József Attila Tudományegyetem Földtani Intézetében tartott bemutatót a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem amatőrfilm-klubja. Az alig két éve működő, 19 tagú klub már több országos versenyen aratott szép sikert filmjeivel. A szegedi bemutatkozón vetített három filmjükön keresztül ügyes, tehetséges fiataloknak ismertük meg őket. Különösen érdekes, vitára késztető volt a Twist című kisfilmjük (Koczka László munkája), amely az első úgynevezett film-karc Magyarországon. Hasonló sikerrel vetítették Lázár István Oly messze még az ősz és Gali László Az út című filmjét is.

Az új ismeretterjesztési évad fő irányelvei

Megyei TIT-vezetők országos tanácskozása

Az 1965—1966-os oktatási év ismeretterjesztési programjának összeállítását tűzte napirendre a TIT országos titkárságának tegnap, csütörtökön a Kossuth Klubban megkezdődött kétnapos értekezlete. A társulat tavaly megtartott negyedik küldöttgyűlése óta először összehívott országos tanácskozáson a megyei TIT-szervezetek vezetői és a szaktitkárok vettek részt.

Dr. Ortutay Gyula akadémikus, a TIT elnöke üdvözölte a megjelenteket — közöttük a párt-, az állami- és a társadalmi szervek képviselőit — majd *Honfi* József, a TIT országos titkára vázolta az őszi hónapokban induló új ismeretterjesztési évad fő irányelveit, teendőit.

Hangsúlyozta, hogy a TIT-nek továbbra is fontos szerepet kell betöltenie a szocialista közgondolkodás fejlesztésében, emberek általános és szakmai műveltségének emelésében. Az ismeretterjesztés eredményesebbé tétele nem az előadások, a különféle rendezvények, oktatási formák számának gyarapítását kívánja, hanem a nevelő-felvilágosító munka színvonalának emelését előfeltételezi.

Előtérbe kell állítani a munkásság politikai tájékoztatásával párhuzamosan a falusi lakosság világnézeti nevelését is: ennek legeredményesebb módja lehet az aktuális események megvitatása, értékelése. Az előadásokon mindig az embereket legjobban érdeklő témák kerüljenek szőnyegre, — ellenkező esetben, a népművelés iskolán kívüli formái céljukat tévesztik.

A titkári beszmolót széles körű vita követte, majd — a TIT vendégeként hazánkban tartózkodó — *J. Tokarcik,* főiskolai tanszékvezető tanár, a Csehszlovák Ismeretterjesztő Társulat tagja tartott előadást Csehszlovákia két évtizedes gazdasági fejlődéséről s jövő terveiről.

Az értekezlet pénteken folytatja munkáját. (MTI)

Georg Otsz ária- és dalestje

Georg *Otsz,* az észt nemzetiségű szovjet operaénekes — a Szovjetunió népművésze — vendégszerepelt szerda este Szegeden.

Otsz — aki a hírek szerint Verdi Otelló című operájában lép fel az Erkel Színházban — magyarországi túrnéja során még Pécsett ad hangversenyt.

Szerda esti hangversenye elsősorban mint kiváló operaénekest mutatta be a szovjet művészt. Műsorának összeállításában is erre vallott: a koncert első felében többek között Donizetti: Don Pasquale, Mozart: Varázsfuvola, Wagner: Tannhäuser és Rubinstein: Démon című operájából énekelt egy-egy áriát. Különösen szuggesztív előadásban hallhattuk Borodin Igor herceg-éből Igor áriáját. Itt éreztük leginkább Otsz megjelenítő erejét, a szereppel való teljes azonulását, a szöveg és a zene egyensúlyát. A klaszszikus dalirodalmat mindössze egy Schubert és egy Csajkovszkij mű képviselte. Elsősorban Schubert Hasonmás című dalának előadása jelentett komoly zenei élményt.

A koncert második felében jóval szerényebb igényű darabokat hallottunk: nagy többségben észt, finn népdalokat, népies műdalokat, keresetlen, itt-ott már könnyűzenére emlékeztető megformálásban.

Georg Otsz zongorakísérője Genadij *Podelszkij* érdemes művész volt.

V. I.

Felszabadulási bélyegsorozat

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója emlékére kilenc értékből álló bélyegsorozatot hozott forgalomba a posta. A sorozat bélyegein egy-egy virágcsokor pompázik. A 20 filléres bélyegen őszirózsa, a 30 filléresen pünkösdirózsa, az 50 filléresen szegfű, a 60 filléresen rózsa, az 1,40 forintoson liliom, az 1,70 forintoson tündérkürt, a 2 forintoson kardvirág, a 2,50 forintoson papagájtulipán, a 3 forintos bélyegen pedig mezei virágcsokor látható.

A Saint-Tropez-i csendőr

Uj film

A horgászból csendőr lett. A *Horgász a pácban* című emlékezetes francia film fürge eszű és fürge lábú főszereplőjét, *Louis de Funes*-t, ezúttal mint keménykezű és keményfejű csendőrt látjuk viszont. Az átváltozás tökéletes: amilyen csodálatra méltó leleménnyel játszotta ki a rendszabályok, rendeletek megszámlálhatatlan légióját, előbbi filmjében, olyan könyörtelen vaskalapossággal jár el most a szabálysértők, ügyeskedők, törvényt kijátszók ellen.

Csendőrként is legalább annyi a tennivalója, mint hajdan, vadorzó korában. Sőt még több, mert a film írói ezúttal még egy manökencsinosságú és fotoreklám-szépségű leánygyermekkel is megáldották, aki a papa új állomáshelyén, a fényes-vidám *Saint-Tropez*-ben galibát galibára halmoz. Működése annyira áldásos, hogy a vasfegyelmű és szolgálati szabályzat lelkű atyja végülis kénytelen festmény- és koncsitolvajjá lenni, csakhogy egyszem lányának — na és persze magának — helyrehozza ingófélben levő becsületét. Persze a film végére — elvégre ez a film vígjáték és francia — minden rendbe jön. Mind a leányi, mind az atyai becsület ismét olyan szilárd lesz mint — hogy úgy mondjuk amit a szépen fényképezett, színes képek olyan látványosan mutatnak — a mélykék tengerből kimagasló szikla.

Ez a becsületvisszaszerzés egyébként mozgalmas és látványos. Van benne álruha, veszedelmesen száguldó csodakocsi, fülbemászó slágerrel nyakonöntött revü, egy kis bűnügyi bonyodalom — s ahogy mostanában mondani szokták — „meg minden".

Jean *Girault* legalább olyan tehetséges és ügyes vígjátékrendező, mint amilyen vidám. Filmjének csak egyetlen hibája van: annyit kell nevetni rajta, hogy az ember nevetőizomlázat kap.

A. L.

Megkezdődött a vízi élet a Tiszán

Megmozdult a víz a Tápé alatti téli kikötőben. A kis vontatók — a „Brigád" és a „Ráckeve" — ki-be futkosnak innen az élő Tiszára és vissza. A „Békés" nevű kotróhajót és négy uszályát kivontatták már a téli szállásról. A kotróhajó felfelé vette útját, a Tiszán. A Körösön kezdi meg először a kotrást a békésszentandrási zsilipnél.

A „Fóka" homokkotró is kiállt már a téli kikötőből. Hatalmas kanalai a Maros homokját hozzák felszínre — lépést tartva a Szegeden és környékén folyó építkezésekkel. Noha vagy 12 ezer köbméter marosi homok hatalmas „piramisai" emelkednek a magasba a Tisza partján, az ifjúsági üdülőtelep alatt, a folyamatos homokkitermelésre nagy szükség van. Nap mint nap az ország minden részébe szállítanak innen homokot az állami, szövetkezeti és magánépítkezésekhez.

A téli kikötőben még bent álló csónakházakon kisebb-nagyobb javításokat végeztet el a Fürdők és Hőforrás Vállalat, hogy mire a helyükre állnak — május 2-án — a csónakházak a Tiszán, minden rendben legyen. A Béke II. csónakházon a garázs mólója új deszkázást kap, ugyanakkor

újra festik a Szőke Tiszát.

Valamennyi csónakházon különben is élénk az élet: a csónaktulajdonosok is készülnek az idényre,

szorgalmasan javítják, festik, lakkozzák a csónakokat,

javítják a motorokat.

Az ifjúsági vízi sporttelep kajakosai, kenusai és evezősei voltak a legelsők a Tiszán. A délutáni órákban valósággal ellepik vízi járműveikkel a Tiszát, s

erős edzéseket tartanak,

olykor Algyő alá is felevezenek már.

A tetőzés óta a Tisza már métereket apadt. A kedvező vízállással már horgonyt vetett a hajóállomás is a révőrség szomszédságában. A Tiszával nincsenek megelégedve a halászok. Arra panaszkodnak, hogy

a nagy áradás nem hozott fel óriás harcsát

az idén, mint más esztendőkben ilyenkor. Panaszkodnak arra is, hogy lassan melegszik fel a Tisza vize. Az áradással ezért is nincs olyan nagy haljárás, halmozgás, mint más években. Többnyire ezüst kárászokat fognak a varsák, s „apróbb", két-három kilós harcsákat. Mindegyik halász a nagy harcsára vár, amely a horogra fűzött menyhalra kap majd, ha igaz.

A sporthorgászok még nem járnak a Tiszára, majd csak akkor, ha a víz a medrébe vonul. Addig is megteszik a különböző holtágak, csatornák, amelyekben éhesen várnak a csalira a törpeharcsák és a keszegfélék. A Tisza apadásával, a víz letisztulásával az utóbbi napokban jó fogási eredménnyel kecsegtet a téli kikötő is.

L. F.

Áramszünet

Az Áramszolgáltató Vállalat közli, hogy 1965. április 11-én 5.30 órától 14 óráig a Puskás u., Körtöltés sor, Makkoserdő sor, Csongrádi sgt., Rózsa u., Gyevi sor, Tápai u., Bihari u., Nagykörút, Kossuth L. sgt. által határolt területen, valamint 1965. április 12-én 7—16 óráig a Szabadkai út, Gólya u., Csendes u., Csillag u., Katona u., Cserepes sor által határolt területen, valamint a Szél u. végén

áramszünet lesz.

5217

Újabb kedvezmény a nyugdíjas építőknek

Az Építésügyi Minisztérium most kiadott rendeletével márciustól november végéig terjedő időre terjesztette ki a nyugdíjas ipari dolgozóknak az állami építő vállalatoknál való foglalkoztatási időtartamot. Ezzel mindenki a maga egyéni körülményeinek a legjobban megfelelő időben állhat munkába, egy vagy több hónapra, amire nézve semmiféle korlátozást nem ír elő a rendelet. A nyugdíj érintetlensége mellett folyósítható egész kereset azonban — mint a múltban is — nem haladhatja meg a 6 ezer forintot.

Az érdekeltek örömmel vették az újabb időkedvezmény hírét, amit az is bizonyít, hogy már az első napokban jóval többen érdeklődtek a közelebbi feltételek iránt, mint a múltban. A szakmai vállalatok mindent elkövetnek, hogy a munkába állított nyugdíjas dolgozók helyzetét megkönnyítsék. Figyelemmel kívánnak lenni mindenkinek teljesítőképességére és a beosztására. A rendelet szerint a már említett 6 ezer forintot, akármilyen rövid idő alatt éri el valaki, nem szolgálhat okul nyugdíjcsorbításra.

O. J.

Üzemszervezői munkakörben

jártas munkavállalót keresünk. Írásbeli ajánlatokat „Sürgős 69 208" jeligére a Bajcsy-Zsilinszky utcai Hirdetőbe kérünk. x 69 208

Huszonnyolc közül az első

Híre már bejárta a várost: Gajdács Ágnes, a Radnóti Miklós gimnázium IV. osztályos tanulója az országos középiskolai orosz nyelvi tanulmányi versenyen a humán-reál kategóriában az első helyet szerezte meg.

— Nagyon izgultam — meséli. — Huszonnyolcan voltunk a mi csoportunkban. Nem is bíztam a győzelemben. Gondoltam, ahogy sikerül, úgy sikerül. Persze ez sem nyugtatott meg. Aztán kezdődött a verseny...

Remegő kézzel húzta ki versenyszámát, a 4-est.

— Az első fordulóban a szabadon választott szövegeket mondtuk el.

— Mit választott?

— Gyemjanov „Ne háborút, tavaszt a kertbe" című versét és Scsipacsov „Első léptek" című költeményét. Aztán egy kis szünet következett. S megkaptam a kérdést: beszéljek Szegedről. Nem engedték végigmondani, amit akartam. Pedig olyan sok szépet lehet mesélni erről a városról.

— S milyen volt a harmadik „futam"?

— Ott bakiztam. Egy képről kellett beszélni. Nem vettem észre, hogy a kedvenc témámat, a Vörös teret is választhattam volna. Másról beszéltem.

Úgy látszik, eredményesen, mert az első helyet szerezte meg, s a valóságban, teljes pompájában megláthatja a moszkvai Vörös teret.

— Nem akarták elhinni, hogy nincs a családunkban orosz származású. Azt mondták, jó a kiejtésem.

— Hogyan tanult meg „oroszosan" oroszul?

— A tanáraim nagyon sokat segítettek. Dr. Szüts Sándorné, Bálint István. Ő sokszor magával vitt, amikor szovjet turistacsoportokat vezetett. Ott tanulhattam.

— Saját kiejtését magnetofonon hallgatta vissza, s korrigálta a hibákat — egészíti ki Bálint István. — Nagyon szorgalmasan tanulta a nyelvet.

— S Ljuba néni — Gudmon Mihályné — is sokat segített a versenyre való felkészülésben. Vele vettük át a teljes anyagot.

A siker jutalma moszkvai út. S felvételi vizsga nélkül felveszik, bármelyik magyar egyetem orosz szakára.

— Orvos szeretnék lenni. A nyelvet csak segédeszközként használnám.

Csendes, halk szavú lány Gajdács Ági. Alig beszél a versenyről. Inkább a felkészülésről, azokról, akik segítették a győzelemhez.

K. A.